

УДК 331.108.37

В. М. Андрієнко,

к. і. н., доцент, докторант, ПВНЗ "Університет економіки і права "КРОК", м. Київ

СТАНДАРТИ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

V. Andrienko,

Ph.D., associate professor, doctoral, PVNZ "University of Economics and Law" Krok ", Kyiv

SAFETY STANDARDS: INTERNATIONAL EXPERIENCE

Досліджено конвенції та рекомендації Міжнародної організації праці (МОП), стандарти Міжнародної організації стандартизації (ISO), міжнародні стандарти для оцінки систем управління охороною праці та виробничої безпеки. Встановлено спільні та відмінні риси європейських і міжнародних стандартів у сфері безпеки праці та законодавства України. Запропоновано основні напрями щодо впровадження міжнародних стандартів у галузі безпеки праці в Україні.

Studied the conventions and recommendations of the International Labour Organization (ILO) standards of the International Organization for Standardization (ISO), International Standards for the assessment of safety management and industrial safety. Established common features of European and international standards of safety and laws of Ukraine. The basic directions of implementation of international standards of safety in Ukraine.

Ключові слова: конвенції, стандарти, безпека праці, Міжнародна організація праці, Міжнародна організація стандартизації.

Key words: conventions, standards, safety, International Labour Organization, International Organization for Standardization.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Глобалізація суспільства, інтенсифікація потоків капіталів та трудових ресурсів, зміцнення зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та рядом інших країн світу зумовила необхідність інтеграції вітчизняних стандартів безпеки праці у норми та нормативи, затверджені на міждержавних рівнях. Таким чином, у вітчизняній промисловості повинні застосовуватися загальноприйняті принципи і норми міжнародного права з питань регулювання безпеки праці: конвенції та рекомендації Міжнародної організації праці (МОП), стандарти Міжнародної організації стандартизації (ISO), у тому числі серії стандартів ISO 9000 (управління якістю) та ISO 14000 (управління охороною навколишнього середовища).

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання застосування міжнародних стандартів щодо охорони праці та безпеки праці в діяльності підприємств досліджували такі науковці та практики, як В.С. Венедіктов, В.П. Грохольський, М.І. Іншин, М.М. Клемпарський, К.Ю. Мельник, О.М. Музичук, І.М. Шопіна, Сера-

да О., Волошина С.М., Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П., Чорна О.Г., Зеркалов Д. В., Телічко О.А. та інші.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

На жаль, у зазначених працях не проведено узагальнення всіх нормативних актів та стандартів щодо забезпечення охорони та безпеки праці на підприємствах, що підтверджує актуальність обраної теми.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є систематизація міжнародних стандартів щодо забезпечення охорони та безпеки праці на підприємствах, а також визначення основних напрямів щодо впровадження міжнародних стандартів у галузі безпеки праці в Україні.

ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Міжнародні стандарти з безпеки праці — це норми, що регулюють відносини щодо забезпечення здорових та безпечних умов праці, що містять-

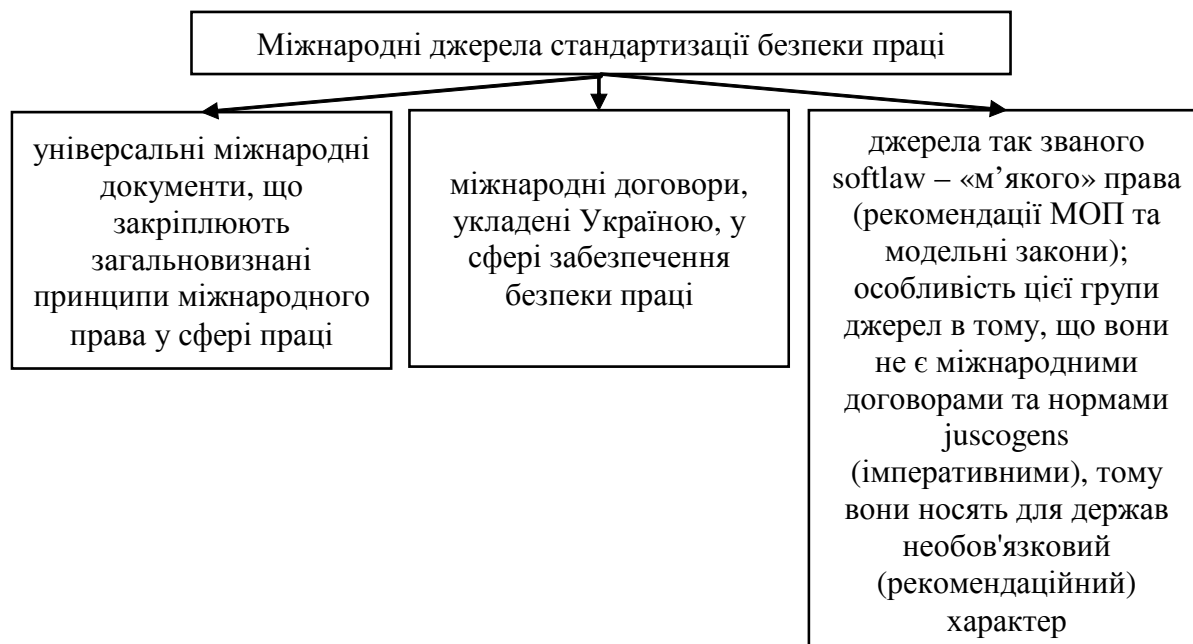

Рис. 1. Міжнародні джерела стандартизації у галузі організації безпеки праці

Складено автором.

ся в різних міжнародно-правових джерелах (в т.ч. конвенціях і рекомендаціях МОП). Усі ці джерела можна поділити на три групи (рис. 1).

Вагоме місце серед основних джерел міжнародно-правового регулювання трудових відносин та безпеки праці посідають конвенції та рекомендації МОП. Станом на 2012 рік МОП прийняла 189 конвенцій. Налічується близько 60 рекомендацій МОП з питань охорони праці та промислової безпеки. У Додатку А наведено перелік актів МОП, що стосуються аспектів, які сприяють вирішенню завдань забезпечення безпеки та гігієни праці.

Однією з базових конвенцій МОП у галузі охорони праці є Конвенція № 155 про безпеку та гігієну праці та виробниче середовище, що прийнята 22 червня 1981 року. Вона визначає засади національної політики та заходи на національному і виробничому рівнях, що спрямовані на збереження життя і здоров'я працівників. Конвенція поширюється на всі галузі економічної діяльності та всіх працівників, котрі працюють у цих галузях. Держава може встановити певні виключення з сфери дії Конвенції, наприклад, щодо морського судноплавства чи рибальства, окремих категорій працівників, якщо виникають особливі труднощі. Конвенція № 155 зобов'язує кожного члена МОП, до числа яких входить і Україна, відповідно до національних умов і практики та після консультацій з найбільш представницькими організаціями роботодавців і працівників розробляти, здійснювати та періодично переглядати узгоджену національну політику в галузі безпеки праці, гігієни праці й виробничого середовища. Мета такої політики — запобігти нещасним випадкам і ушкодженню здоров'я, що виникають внаслідок

роботи, в ході її здійснення або пов'язані з нею; звести до мінімуму, наскільки це обґрунтовано й практично можливо, причини небезпек, властивих виробничому середовищу.

На 95-й сесії МОПу 2006 р. була прийнята Конвенція № 187 про основи, що сприяють безпеці та гігієні праці, доповнена відповідною Рекомендацією. У прийнятій Конвенції було дано визначення термінів "національна політика у сфері безпеки і гігієни праці та виробничого середовища", "національна система забезпечення безпеки та гігієни праці", "національна програма з безпеки та гігієни праці" і "національна культура профілактики у сфері безпеки та гігієни праці" та розкрито їх зміст [1], тобто закладено теоретичні основи дослідження проблем безпеки праці у сучасних умовах розвитку глобальних та локальних господарських систем.

Рекомендація про основи, що сприяють безпеці та гігієні праці, доповнює основні положення Конвенції № 187 та спрямована на те, щоб конкретизувати і стимулювати процес розробки або подальшого удосконалення національної політики окремих держав, національних систем і національних програм, сприяти розробці та прийняттю нових актів, міжнародному обміну інформацією у сфері безпеки і гігієни праці [1].

Керуючись класифікацією актів МОП з приводу "міжнародних стандартів, що детально регламентують безпеку і гігієну праці", запропонованих І.Я. Кисельовим [2, с. 520—521] та О. Середою [3], узагальнимо ті акти, яким встановлюються міжнародні правила безпеки праці (табл. 1).

Загалом Україна ратифікувала 69 конвенцій МОП, у тому числі вісім стосовно основополож-

Таблиця 1. Міжнародні стандарти безпеки праці МОП

№ п/п	Групи	Зміст документу	Назва документу
1	I	принципи національної державної політики в царині безпеки та гігієни праці	Конвенція МОП № 155 і Рекомендація МОП № 164
2		загальні та галузеві правила з техніки безпеки спеціальні технічні правила оснащення верстатів і машин захисними пристроями	Конвенція МОП № 119 і Рекомендація МОП № 118
3		правила з гігієни праці (повітря, шум, вібрація), забезпечення гігієни праці за використання на виробництві хімічних речовин	Конвенції МОП № 148, 177, Рекомендації МОП № 156, 177
4		галузеві правила з гігієни праці у промисловості, в торгівлі, вустановах, на морському транспорті	Конвенція МОП № 120, Рекомендація МОП № 120
5		санітарно-гігієнічні правила, що захищають працівників від виробничих загроз у вигляді небезпечних токсичних речовин: бензолу, азбесту, білого фосфору, канцерогенних речовин, свинцевих білил, радіації, спор сибірської виразки	із цих питань прийнято більше 10 конвенцій МОП
6		заходи щодо запобігання нещасних випадків на виробництві	Конвенція МОП № 174 і Рекомендація МОП № 181
7		міжнародні стандарти з перенесення і пересування тягарів	Конвенція МОП № 127 і Рекомендація МОП № 128
8		медичний огляд трудящих, зайнятих на особливо шкідливих роботах	Рекомендація МОП № 97
9	II	створення на підприємствах служб гігієни праці	Конвенція МОП № 161 і Рекомендація МОП № 171
10		Інспекція праці у промисловості, торгівлі, сільському господарстві, у будівництві, на транспорті, в гірничодобувній промисловості	Конвенція МОП № 81, Протокол 1995 р. до Конвенції МОП № 81, Конвенція МОП № 129, рекомендації МОП № 81, 82, 133

Складено автором на основі [6].

них прав людини (№ 87, № 98, № 29, № 105, № 100, № 111, № 138 і № 182) і чотири пріоритетні (№ 122, № 81, № 129 та № 144). З них нині діє 61-а, бо деякі документи з часом були денонсовані. Як правило, держави ратифікуючи конвенції МОП, добровільно погоджуються їх виконувати. Специфіка конвенцій МОП у тому, що вони мають міжнародний характер, але торкаються важливих внутрішніх сфер: покращення національного законодавства та ситуації з дотриманням соціально-економічних прав, розвитку соціального діалогу тощо [4].

Особливістю стандартів ISO серії 9000 (управління якістю) та ISO 14000 (управління охороною навколишнього середовища) є те, що їх методологія заснована на принципі: "плануй — виконуй — контролюй — вдосконалюй". ISO 9000 — серія міжнародних стандартів, що описують вимоги до системи менеджменту якості організацій і підприємств, а ISO 14000 — міжнародний стандарт по створенню системи екологічного менеджменту [5].

Серія стандартів ISO 9000 об'єднує різні аспекти управління якістю і включає деякі з найбільш відомих стандартів ISO. Стандарти містять керівництво та інструментарій для підприємств, які бажають, щоб їх продукція і послуги постійно відповідали вимогам замовника, а якість постійно поліпшувалося. ISO 9001:2008 встановлює вимоги до системи менеджменту якості, ISO 9000 містить основні поняття і словник, ISO 9004 зосереджено на тому, як зробити систему управління якістю більш ефективною і працездатною. ISO 19011 — це керівництво з проведення внутрішнього і зовнішнього аудитів систем менеджменту якості.

ISO 9001:2008 встановлює вимоги до систем менеджменту якості і є єдиним стандартом, відпов-

ідно до якого може бути проведена сертифікація (хоча це не є обов'язковою вимогою). Цей стандарт може бути використаний будь-яким підприємством, великим чи малим, незалежно від сфери діяльності. ISO 9001:2008 впроваджено в понад одному мільйоні компаній і організацій більш ніж в 170 країнах світу [6].

Стандарти серії ISO 14000 існують для ряду цілей:

1. Допомогти підприємствам мінімізувати вплив процесів, що негативно впливають на навколишнє середовище (на повітря, воду або землю).

2. Гарантувати дотримання законів і постанов, що діють у сфері екологічного регулювання.

3. Стимулювати постійне поліпшення екологічних аспектів [7].

Хоча розглянуті стандарти напряду не дають вказівок щодо організації безпеки праці на підприємствах, саме Міжнародні стандарти ISO 9000 з управління якістю продукції зумовили необхідність інтеграції механізмів забезпечення безпеки праці в єдину систему управління виробництвом, надаючи при цьому і можливість отримання додаткової кваліфікації, підтвердженої відповідним сертифікатом, з метою утримання клієнтів і ринку. Ці стандарти призвели до того, що питання про систему управління у сфері безпеки праці відіграють все більш важливу роль у сучасному суспільстві.

На даний час ISO (Міжнародна організація зі стандартизації) схвалила створення нового проектного комітету з розробки міжнародного стандарту в галузі охорони праці та техніки безпеки ISO/PC 283 "Системи менеджменту охорони праці і техніки безпеки. Вимоги". Завдання комітету буде полягати в розробці стандарту, сумісного з типовим підходом до систем менеджменту, введеним

стандартами ISO 9001:2008 для управління якістю та ISO 14001:2004 для екологічного управління. Майбутній стандарт ISO зможе надати усім зацікавленим особам ефективне практичне керівництво щодо підвищення безпеки працівників у всіх країнах, і дозволить скоротити виробничі травми та професійні захворювання у всьому світі [8].

Ключовим документом Європейського Союзу з питань охорони праці є директива 89/391/ЄЕС від 12.06.89 "Про проведення заходів для сприяння вдосконаленням у галузі безпеки та здоров'я працівників на роботі". Мета директиви — підвищення рівня охорони праці в країнах-членах ЄС завдяки реалізації профілактичних заходів щодо захисту від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, а також за рахунок інформування, консультацій, пропорційної участі і навчання працівників та їх представників у процесі забезпечення безпеки трудової діяльності.

Нині багато підприємств, особливо з часткою іноземного капіталу у їх статутних фондах, впроваджують систему управління охороною праці та виробничого безпекою (OHSAS). Система OHSAS сприяє створенню безпечних і здорових умов праці і забезпечує базовий підхід, що дозволяє суб'єкту господарювання послідовно ідентифікувати та контролювати ризики для здоров'я і безпеки свого персоналу, знижувати ймовірність нещасних випадків, відповідати законодавчим нормам і підвищувати загальну ефективність роботи [9]. OHSAS — це система сертифікації, яка поєднує в собі вимоги OHSAS 18001, ILO-OSH (International Labour Organization (МОП) — Guide lines on occupational Safety and Health Management Systems (ILO/OSH 2001)) та вимоги національних стандартів [10].

OHSAS 18001 є всесвітньо визнаною специфікацією, прийнятою в 2007 р. в якості Британського Стандарту для оцінки систем управління охороною праці та виробничого безпекою. Вона була розроблена групою провідних торгових організацій, міжнародних органів стандартизації і сертифікації [9].

Стандарт OHSAS 18001:2007, який є складовою OHSAS 18001 — це міжнародний стандарт, який діє у рамках Системи менеджменту професійної безпеки та здоров'я (OH&S).

OHSAS 18001 є стандартом, на базі якого на сучасних великих підприємствах проводиться перевірка систем менеджменту професійної безпеки та здоров'я. Передумовою для його розробки стала потреба суб'єктів господарювання в ефективній роботі у сфері охорони праці, безпеки і здоров'я працівників.

Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 розроблений за активної участі національних органів із стандартизації таких країн як Великобританія, Японія, Ірландія, ПАР.

Підприємство, яке розробило і впровадило у себе систему безпеки праці, засновану на принципах OHSAS 18001:2007, знижує ризик бути оштрафованим, ризик потрапити під правову відповідальність і судові розгляди у разі виникнення виробничих травм, професійних захворювань та нещасних випадків. Всього цього підприємство може уникнути шляхом раціонального запровадження і підтримки в робочому стані системи менеджменту професійної безпеки та здоров'я, яка може і повинна стати частиною стратегії підприємства, і є довгостроковим і ефективним інвестуванням коштів у сучасну підприємницьку структуру з нетривіальними поглядами на безпеку і майбутнє працівників.

Для досягнення відповідності вимог стандарту OHSAS 18001 європейські підприємства проводять роботи з вироблення загальних правил, правил розробки нормативної документації в якій описується порядок створення, впровадження та підтримки цілісності системи менеджменту в організації. Впровадження даного стандарту на вітчизняних підприємствах є необхідним для ефективної роботи у сфері охорони праці, здоров'я та безпеки працівників.

У багатьох країнах світу компанії прийшли до висновку, що OHSAS 18001:2007 є дуже важливим як для ефективної роботи підприємства, так і для його взаємовідносин з урядом і суспільством, оскільки дозволяє створити і керувати системою професійної безпеки і здоров'я. Керівники підприємств усвідомлюють, що діяльність із впровадження даного стандарту — це не одноразовий проєкт, а тривалий процес створення, поліпшення, підтримки стосунків із власним персоналом організації, місцевими органами влади, урядом, організаціями споживачів і постачальників, і суспільством в цілому.

Спільно з OHSAS 18001:2007 застосовується і стандарт OHSAS 18002:2008 "Система менеджменту професійної безпеки та здоров'я. Керівництво з впровадження стандарту OHSAS 18001:2007".

OHSAS 18002 — це своєрідний посібник із розробки, впровадження і вдосконалення систем менеджменту професійної безпеки та здоров'я. Даний документ призначений для керівників підприємств, спеціалістів з охорони праці, керівників та менеджерів з персоналу, фахівців, які займаються розробкою і впровадженням систем менеджменту професійної безпеки та здоров'я, менеджерів з управління ризиками та іншого персоналу, до сфери відповідальності якого належить діяльність щодо забезпечення безпеки праці на підприємстві.

Важливо відзначити, що сертифікація підприємства на предмет відповідності вимогам OHSAS не усуває всі ризики і не звільняє організацію від обов'язку виконувати всі необхідні законодавчі

вимоги та державні норми і стандарти у сфері безпеки праці.

Сертифікати системи менеджменту професійної безпеки та здоров'я відповідно до вимог OHSAS 18001 дійсні протягом трьох років, звичайно за умови проведення щорічних наглядових аудитів.

Через те, що OHSAS схожий за структурою на стандарти ISO 9001, ISO 14001, ISO 50001 і не тільки, то це дозволяє інтегрувати OHSAS 18001 із багатьма стандартами ISO [10]. Не зважаючи на це, проектний комітет ISO займається перетворенням стандарту OHSAS 18001 "Система управління професійною безпекою і здоров'ям. Вимоги" в повноцінний стандарт ISO.

Останнім часом вітчизняною науковою спільнотою приділяється особлива увага дослідженню Американського національного стандарту систем управління охороною праці ANSI Z10 — 2012, який вважається зарубіжними дослідниками найсучаснішим стандартом управління охороною праці на даний момент [11], з метою інтеграції окремих його положень у вітчизняну практику забезпечення безпеки праці на підприємствах.

У США слідування цьому стандарту є добровільним, однак, вище керівництво, яке впровадило його на своїх підприємствах, повинно чітко дотримуватися всіх процедур прописаних у даному стандарті. Американські роботодавці розглядають безпеку праці як частину свого бізнесу, якщо в організації не зафіксовані небажані події (нещасні випадки, профзахворювання, інциденти), то це означає, що система охорони праці є надійною, ефективною та такою, що принесла підприємству прибуток.

Даний стандарт цікавий і тим, що він вперше за всю історію стандартизації норм безпеки праці звернув увагу роботодавців у системі управління охороною праці на такі індикатори:

— запізнілі — визначаються як "індикатори, які слідує за подією" (наприклад, рівень нещасних випадків і травматизму, число смертельних випадків, кількість нещасних випадків з пропуском робочого часу, що підпадають під реєстрацію; число днів непрацездатності, обмежень у роботі або переходів на іншу роботу);

— випереджаючі — визначаються як "індикатори, які сигналізують про майбутні події або свідчать про позитивні зусилля щодо запобігання нещасного випадку або хвороби" (завершені інспекції, практика безпеки тощо) [12].

Спільною рисою європейських і міжнародних стандартів в сфері безпеки праці та законодавства України виступають напрями, за якими здійснюється регулювання охорони праці, зокрема такі, як:

— стандартизація умов праці (охоплює питання заробітної плати, інформування працівників

про умови трудового договору, встановлення робочого часу, відпусток, заборони дискримінації на роботі та при працевлаштуванні);

— стандартизація робочих місць та обладнання (встановлюються мінімальні вимоги щодо безпеки та здоров'я на робочому місці, використання робочого обладнання, використання засобів індивідуального захисту, знаки з питань безпеки та здоров'я праці);

— стандартизація охорони праці окремих категорій працівників (молоді, жінок, інвалідів);

— стандартизація безпеки праці окремих видів діяльності;

— стандартизація впливу особливих ризиків на стан безпеки праці (праця з моніторами, ручне вантаження, пов'язане з ризиком, біологічні фактори впливу, хімічні фактори впливу та азбест, фізичні фактори впливу, електромагнітні хвилі, шум, механічна вібрація, канцерогени та мутагени) [13].

Для досягнення реального впливу на покращення стану у сфері умов, безпеки і гігієни праці в Україні необхідно підвищити пріоритет правових норм у цій галузі на міжнародному і національному рівнях та на рівні підприємства і залучити усіх соціальних партнерів до розробки і забезпечення механізму постійного їх дотримання й удосконалення. Чинні норми повинні бути такими, щоб вони гарантували право працівників на безпечне і здорове виробниче середовище, чітке визначення прав, обов'язків та відповідальності роботодавців і працівників [1].

Останнім часом усе більше уваги приділяється питанню соціальної відповідальності за створення безпечних умов праці. Так, з'явився міжнародний стандарт 8000:1997 "Соціальна відповідальність", котрий є початковим виданням стандарту SA8000, призначеного для системи контролю третьої сторони [14, с. 37].

Мета стандарту SA 8000 — поліпшення умов праці та життєвого рівня працівників. Він може застосовуватися в країнах, що розвиваються, і в індустріально розвинених країнах, як для малих, так і для великих підприємств, а також для громадських організацій. Даний стандарт визначає вимоги щодо соціального захисту, забезпечуючи при цьому постійну рентабельність підприємства [15, с. 448].

Очкується, що стандарт SA 8000 буде удосконалюватись в міру того, як зацікавлені сторони визначатимуть вектори його розвитку. Зміст стандарту на даний момент включає наступні розділи: мета і сфера діяльності; нормативні елементи та їх інтерпретація; визначення (сторін, що взаємодіють, і сфери дії стандарту); вимоги соціальної відповідальності [14, с. 37].

Для вирішення проблеми встановлення відповідальності за стан безпеки праці, важливе значення має ДСТУ ISO 26000 "Керівництво з соціальної відповідальності" (28.10.2010 р.). Його було підго-

товлено за участю експертів, що представляли зацікавлені сторони з більш ніж 90 країн світу, і 40 міжнародних або регіональних організацій, промислових об'єктів, об'єднань працівників, неурядових організацій (НУО), фахівців в області послуг та науковців, що проводили дослідження в галузі соціальної відповідальності.

Міжнародний Стандарт ISO 26000 призначений для добровільного застосування. Він не має на меті створення тарифних бар'єрів у торгівлі, а також зміни законодавчо визначених зобов'язань держави або підприємства. Більше того, він не призначений для того, аби стати належною основою для юридичних дій, скарг, захисту в суді або інших заяв в будь-яких міжнародних, національних або інших судових процесах, чи для того, щоб цитувати його як свідчення еволюції норм міжнародного права у сфері забезпечення безпеки праці [15, с. 448].

Інтеграція України у європейське співтовариство, проведення ринкових реформ — все це обумовило не тільки удосконалення діючих правових норм, а й створення зовсім нових, що відповідають світовим стандартам та вимогам. Ці стандарти, як і вся чинна міжнародна правнича система, будуються перш за все на принципах охорони та захисту прав людини і громадянина [13, с. 11]. В даний час в Україні проводиться робота з узгодження вітчизняної законодавчої бази в сфері охорони праці з міжнародними правовими нормами.

Впровадження міжнародних стандартів у галузі безпеки праці в Україні має охоплювати наступні напрямки:

- вивчення, узагальнення та впровадження світового досвіду щодо організації та управління безпекою праці, поліпшення умов праці та промислової безпеки;

- участь у міжнародних організаціях і програмах з соціально-трудопитань і в роботі їх органів;

- організація проведення та участь у міжнародних наукових та науково-практичних конференціях та семінарах з питань адаптації міжнародної нормативної бази та сертифікації в галузі охорони праці;

- підготовка кадрів з питань охорони праці в країнах зони ЄС.

У рамках співробітництва України з Європейським Союзом, відповідно до міжнародної програми Тасіс проводиться робота над проектом "Сприяння узабезпеченні охорони праці в Україні (з метою підвищення рівня ефективності)". Основними напрямками цього проекту є удосконалення нормативно-правової бази в галузі безпеки праці та соціального страхування від нещасних випадків, а також економічне врегулювання питань створення безпечних і здорових умов праці [15, с. 446].

Проте на разі робота щодо узгодження вітчизняних норм і правил у галузі безпеки праці з

міжнародними стандартами ще далеко до завершення. Актуальними завданнями, вирішення яких є необхідним на теоретичному та прикладному рівнях на разі залишаються метрологічне забезпечення системи стандартів безпеки праці, дослідження питань взаємного зв'язку основних показників безпеки праці, ергономіки та охорони навколишнього середовища.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Результатом проведеного дослідження стали такі висновки:

1. Досліджено конвенції та рекомендації Міжнародної організації праці (МОП), стандарти Міжнародної організації стандартизації (ISO), міжнародні стандарти для оцінки систем управління охороною праці та виробничої безпеки.

2. Встановлено спільні та відмінні риси європейських і міжнародних стандартів в сфері безпеки праці та законодавства України.

3. Запропоновано основні напрями щодо впровадження міжнародних стандартів у галузі безпеки праці в Україні.

Література:

1. Волошина С.М. Акти МОП про безпеку і гігієну праці та законодавство України [Електронний ресурс] / С.М. Волошина. — Режим доступу: <http://vuzlib.com/content/view/1340/115>
2. Киселев И. Я. Зарубежное трудовое право: [учебник для вузов] / И.Я. Киселев. — М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА*М). — 2000. — 63 с.
3. Серета О. Міжнародні стандарти з охорони праці: сучасний стан та перспективи адаптації законодавства України / О. Серета // Публічне право. — 2013. — № 2 (10). — С. 219—226.
4. Конвенції МОП в Україні: реалії та перспективи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kvpu.org.ua/uk/news/6/2424/>
5. Международные стандарты в области охраны труда и здоровья человека [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://gorjunkova.professorjournal.ru/31>
6. ИСО 9000 — Менеджмент качества [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.iso.org/iso/ru/home/standards/management-standards/iso_9000.htm
7. Сертификация по стандарту ISO 14001 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sertifikatsiya.iso.wordpress.com/>
8. Створено новий проектний комітет ISO у сфері охорони праці [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.csm.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2184:iso-&catid=41:2009-10-16-12-08-07&Itemid=56&lang=uk

9. OHSAS 18001 Система управління охороною праці та промисловою безпекою [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bsi-russia.ru/ru/Assessment-and-Certification-services/Management-systems/Standards-and-schemes/OHSAS-18001/>

10. Інформація про стандарт OHSAS 18001 [Електронний ресурс] / TMS Ukraine. More than only certification. — Режим доступу: <http://tms-ua.com/ohsas-18001/information-about-ohsas-18001/>

11. Состоялся семинар-вэбинар "Изменения законодательства по охране труда и международные стандарты управления охраной труда" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://economy.govrb.ru/2013/news/?ELEMENT_ID=5290

12. В Бурятии прошла конференция "Международные стандарты управления охраной труда" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://economy.govrb.ru/2013/news/?ELEMENT_ID=5319

13. Венедіктов В.С. Охорона праці: європейські і міжнародні стандарти та законодавство України (порівняльний аналіз) / В.С. Венедіктов, В.П. Грохольський, М.І. Іншин, М.М. Клемпарський, К.Ю. Мельник, О.М. Музичук, І.М. Шопіна [за ред. В.С. Венедіктова] // Державний департамент з питань адаптації законодавства. Українська асоціація фахівців трудового права. — Харків-Київ, 2006. — 680 с.

14. Березуцкий В.В. Социальная ответственность в вопросах охраны труда / В.В. Березуцкий // Технологический аудит и резервы производства. — 2012. — № 4/2 (6). — С. 37—38.

15. Шевчук А.А., Маяк Т.Н. Социальная ответственность — перспектива развития общественного производства [Електронний ресурс] / А.А. Шевчук, Т.Н. Маяк. — Режим доступу: http://pk.napks.edu.ua/library/compilations/avasio/2012/4/p_446_450.pdf

References:

1. Voloshyna, S.M. (2014), "ILO instruments on occupational safety and health and law of Ukraine", available at: <http://vuzlib.com/content/view/1340/115> (Accessed 14 Jan 2014).

2. Kiselev, I. Ja. (2000), Zarubezhnoe trudovoe pravo [Foreign labor law], Izdatel'stvo NORMA, Moscow, Russia.

3. Sereda, O. (2013), "International standards for labor protection: current state and prospects for approximation of laws of Ukraine", Publichne pravo, vol. 2 (10), pp. 219—226.

4. Confederation of Free Trade Unions of Ukraine (2013), "ILO convention in Ukraine: reality and perspectives", available at: <http://www.kvpu.org.ua/uk/news/6/2424/> (Accessed 14 Jan 2014).

5. Voloshyna, S.M. (2014), "ILO instruments on occupational safety and health and law of Ukraine", available at: <http://vuzlib.com/content/view/1340/115> (Accessed 14 Jan 2014).

6. Gorjunkova, A. (2014), "International standards in the field of labor protection and human health", available at: <http://gorjunkova.professorjournal.ru/31> (Accessed 14 Jan 2014).

7. ISO (2013), "Certification to ISO 14001", available at: <http://sertifikatciyaiso.wordpress.com/> (Accessed 14 Jan 2014).

8. Ukrmetrteststandart (2013), "Created new ISO project committee in labor protection", available at: http://www.csm.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2184:iso-&catid=41:2009-10-16-12-08-07&Itemid=56&lang=uk (Accessed 14 Jan 2014).

9. British Standards Institution (2013), "OHSAS 18001 Management System labor protection and industrial safety", available at: <http://www.bsi-russia.ru/ru/Assessment-and-Certification-services/Management-systems/Standards-and-schemes/OHSAS-18001/> (Accessed 14 Jan 2013).

10. TMS Ukraine (2013), "Information about the standard OHSAS 18001", available at: <http://tms-ua.com/ohsas-18001/information-about-ohsas-18001/> (Accessed 14 Jan 2014).

11. Ministry of Economy of the Republic of Buryatia (2013), Webinar seminar "Changes in labor protection legislation and international standards of occupational safety management", available at: http://economy.govrb.ru/2013/news/?ELEMENT_ID=5290 (Accessed 14 Jan 2014).

12. Ministry of Economy of the Republic of Buryatia (2013), Conference "International standards of occupational safety management", available at: http://economy.govrb.ru/2013/news/?ELEMENT_ID=5319 (Accessed 14 Jan 2014).

13. Venediktov, V.S. Hrokhol's'kyj, V.P. Inshyn, M.I. Klempars'kyj, M.M. Mel'nyk, K.Yu. Muzychuk, O.M. and Shopina, I.M. (2006), Okhorona pratsi: ievropejs'ki i mizhnarodni standarty ta zakonodavstvo Ukrainy (porivnial'nyj analiz) [Safety at work: European and international standards and law of Ukraine (comparative analysis)], Derzhavnyj departament z pytan' adaptatsii zakonodavstva. Ukrains'ka asotsiatsiia fakhivtsiv trudovoho prava, Kharkiv-Kyiv, Ukraine.

14. Berезуцкий, В.В. (2012), "Social responsibility in labor protection issues", Tehnologicheskij audit i rezervy proizvodstva, vol. 4/2 (6), pp. 37—38.

15. Shevchuk, A.A. and Maiak, T.N. (2012), "Social responsibility — the prospect development of social production", Aktual'nye problemy arkhitektury, stroytel'stva y enerhosberezhennya, [online], vol. 4, available at: http://pk.napks.edu.ua/library/compilations/avasio/2012/4/p_446_450.pdf (Accessed 14 Jan 2014).

Стаття надійшла до редакції 24.02.2014 р.